

Имомлари иттифок қилган ҳадислар / Олти саҳиҳ имомлари иттифок қилган ҳадислар / 131-ҳадис

131 - أَتَى ابْنَ عَبَّاسٍ فَسَأَلَهُ عَنْ وِثْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَمَ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: أَلَا أَذْكُر
عَلَى أَعْلَمِ أَهْلِ الْأَرْضِ بِوِثْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَمَ؟ قَالَ: مَنْ؟ قَالَ: عَائِشَةُ، فَأَقْتَلَهَا فَاسْأَلُوهَا،
ثُمَّ اتَّبَعْنِي فَأَخْبِرْنِي بِرَدِّهَا عَلَيْكَ.

فَانْطَلَقْتُ إِلَيْهَا، فَأَتَيْتُ عَلَى حَكِيمِ بْنِ أَفْلَحَ، فَاسْتَلْحَفْتُهُ إِلَيْهَا، فَقَالَ: مَا أَنَا بِقَارِبٍ
أَنْ تَقُولَ فِي هَاتَيْنِ الشِّيَعَيْتَيْنِ شَيْئًا، فَأَبَتْ فِيهِمَا إِلَّا مُضِيًّا. قَالَ: فَأَقْسَمْتُ عَلَيْهِ، فَجَاءَ، فَانْطَلَقْنَا إِلَى
عَائِشَةَ، فَاسْتَأْذَنَاهَا، فَأَدِنْتُ لَنَا فَدَحْنُنا عَلَيْهَا. فَقَالَتْ: أَحَكِيمُ؟ - فَعَرَفْتُهُ - فَقَالَ: نَعَمْ.
فَقَالَتْ: مَنْ مَعَكَ؟ قَالَ: سَعْدُ بْنُ هِشَامٍ. قَالَتْ: مَنْ هِشَامٌ؟ قَالَ: ابْنُ عَامِرٍ. فَتَرَحَّمْتُ عَلَيْهِ، وَقَالَتْ
حَيْرًا - قَالَ قَنَادَةُ: كَانَ أَصِيبَ يَوْمَ الْحُدُّ - فَقُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنِّي شَفِيْتُ عَنْ حُلْقِ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَمَ، قَالَتْ: أَلَسْتَ تَتَفَرَّأُ الْقُرْآنَ؟ قُلْتُ: بَلَى. قَالَتْ: فَإِنَّ حُلْقَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَمَ كَانَ الْقُرْآنَ.

قَالَ: فَهَمَمْتُ أَنْ أَقُومَ، وَلَا أَسْأَلَ أَحَدًا عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أَمُوتَ، ثُمَّ بَدَأْتُ فَقُلْتُ: أَنِّي شَفِيْتُ عَنْ قِيَامِ
رَسُولِ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَمَ، فَقَالَتْ: أَلَسْتَ تَتَفَرَّأُ: يَا أَنِّي هَا الْمُزَمِّلُ؟ قُلْتُ: بَلَى. قَالَتْ: فَإِنَّ اللَّهَ
عَزَّ وَجَلَّ افْتَرَضَ قِيَامَ اللَّيْلِ فِي أَوَّلِ هَذِهِ السُّورَةِ، فَقَامَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَمَ وَأَصْحَابُهُ حَوْلًا،
وَأَمْسَكَ اللَّهُ حَامِتَهَا اثْتَيْ عَشَرَ شَهْرًا فِي السَّمَاءِ، حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ فِي آخِرِ هَذِهِ السُّورَةِ التَّحْفِيفَ، فَصَارَ
قِيَامُ اللَّيْلِ تَطْوِعًا بَعْدَ فَرِيضَةٍ.

قَالَ: قُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنْبَيْنِي عَنْ وِتْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَتْ: كُنَّا نُعِدُ لَهُ سِوَاكَهُ وَطَهُورَهُ، فَيَبْعَثُهُ اللَّهُ مَا شَاءَ أَنْ يَبْعَثَهُ مِنَ اللَّيْلِ، فَيَسْتَوِكُ وَيَتَوَضَّأُ وَيُصَلِّي تِسْعَ كَعَاتٍ، لَا يَجْلِسُ فِيهَا إِلَّا فِي الشَّامِنَةِ، فَيَكْرُرُ اللَّهُ وَيَحْمَدُهُ وَيَدْعُوهُ، ثُمَّ يَنْهَضُ وَلَا يُسْلِمُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي التَّاسِعَةَ، ثُمَّ يَقْعُدُ فَيَكْرُرُ اللَّهُ وَيَحْمَدُهُ وَيَدْعُوهُ، ثُمَّ يُسْلِمُ تَسْلِيمًا يُسْمِعُنَا، ثُمَّ يُصَلِّي كَعَاتِنْ بَعْدَ مَا يُسْلِمُ وَهُوَ قَاعِدٌ، فَتِلْكَ إِحْدَى عَشْرَةَ كَعَاتٍ يَا بُنَيَّ، فَلَمَّا أَسْنَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأَخْذَ الْلَّحْمَ، أَوْتَرَ بِسَبْعِ، وَصَنَعَ فِي الرُّكْعَاتِيْنِ مِثْلَ صَنِيعِ الْأَوَّلِ، فَتِلْكَ تِسْعَ يَا بُنَيَّ، كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى صَلَاةً أَحَبَّ أَنْ يُدَاؤَهُ عَلَيْهَا، كَانَ إِذَا غَلَبَهُ تُومٌ أَوْ وَحْعٌ عَنْ قِيَامِ اللَّيْلِ صَلَّى مِنَ النَّهَارِ ثِنْيَ عَشْرَةَ كَعَاتٍ، وَلَا أَعْلَمُ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِرَأَ الْقُرْآنَ كُلَّهُ فِي لَيْلَةٍ، وَلَا صَلَّى لَيْلَةً إِلَى الصُّبْحِ، وَلَا صَامَ شَهْرًا كَامِلًا غَيْرَ رَمَضَانَ.

قَالَ: فَانْطَلَقْتُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَحَدَّثَتْهُ بِحَدِيثِهَا، فَقَالَ: صَدَقْتُ، لَوْ كُنْتُ أَفْرِبُهَا أَوْ أَدْخُلُ عَلَيْهَا لَا أَتَيْهَا حَتَّى تُشَافِهَنِي بِهِ. قَالَ: قُلْتُ: لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكَ لَا تَدْخُلُ عَلَيْهَا مَا حَدَّثْتُكَ حَدِيثَهَا.

[خ 1969، م 746، ت 445، س 1315، د 56، جه 1191.]

Зурорадан ривоят қилинади:

«Саъд ибн Ҳишом Ибн Аббоснинг ҳузурига бориб, ундан Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг витрлари ҳақида сўради. Ибн Аббос: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг витрларини дунёда энг яхши биладиганни кўрсатайми?» деди. «Ким?» деди у. «Оиша. Бориб, ундан сўра. Кейин менга келиб, сенга қандай жавоб қайтарганини хабар қил», деди.

(Саъд ибн Ҳишом айтади) «Мен Ҳаким ибн Афлаҳнинг олдига бориб, (Оиша розияллоҳу анҳонинг) олдига бирга боришини сўрадим. У: «Мен унинг ёнига бормайман, чунки уни анави икки гуруҳ хусусида бирор нарса дейишдан қайтарганимда ўз билганидан қолмаган», деди. (Бирга бориши талаб қилиб) қасам ичган эдим, кейин борди. Оишанинг олдига йўл олдик. Ҳузурига изн сўрадик. У бизга изн берди, ҳузурига кирдик. Уни таниб, «Ҳакимми бу?» деди. «Ха», деди. У: «Ёнингдаги ким?» деди. «Саъд ибн

Ҳишом», деди. У: «Қайси Ҳишом?» деди. «Омирнинг ўғли», деди. У менга раҳмат тилади, яхши гаплар айтди - Қатода: «У Уҳуд куни ҳалок бўлган эди», дейди - «Эй мўминларнинг онаси, менга Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг хулқлари ҳақида айтиб беринг», дедим. У: «Куръон ўқимайсанми?» деди. «Ўқийман», дедим. У: «Аллоҳнинг Набийси соллаллоҳу алайҳи васалламнинг хулқлари Куръон эди», деди. Шунда мен ҳозир тураману, ўлгунимча ҳеч кимдан ҳеч нима сўрамайман, дея азм қилдим, аммо (яна бир нарса) эсимга тушиб, «Менга Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг тунги ибодатлари ҳақида айтиб беринг», дедим. У: «**Йаа айиұҳал-мuzzammil**»ни ўқимаганмисан?» деди. «Ўқиганман», дедим. У: «Аллоҳ азза ва жалла бу суранинг аввалида тунни ибодат билан ўтказиши фарз қилди. Аллоҳнинг Набийси соллаллоҳу алайҳи васаллам ва у зотнинг саҳобалари бир йил тунни ибодат билан ўтказиши. Аллоҳ унинг хотимасини ўн икки ой осмонда ушлаб турди. Ниҳоят, Аллоҳ суранинг охирида енгиллик нозил қилди. Натижада тунни ибодат билан ўтказиши фарздан ихтиёрийга айланди», деди. Сўнг мен: «Эй мўминларнинг онаси, менга Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг витрлари ҳақида айтиб беринг», дедим. У шундай деди: «У зотнинг мисвокларини ва таҳорат сувларини тайёрлаб қўяр эдик. Аллоҳ у зотни тунда Ўзи истаганидек уйғотар эди. У зот мисвок ишлатар, таҳорат олар, сўнг тўққиз ракъат намоз ўқирдилар. Унинг фақат саккизинчи ракъатида ўтирадилар. Аллоҳни зикр қилиб, Унга ҳамд айтар ва дуо қиласар эдилар. Кейин ўринларидан турардилар. Салом бермасдилар. Кейин туриб, тўққизинчисини ўқирдилар. Кейин ўтириб, Аллоҳни зикр қиласар, Унга ҳамд айтиб, дуо қиласар эдилар. Кейин бизга эшиттириб салом берардилар. Сўнгра, салом бергандан кейин, ўтирган ҳолда икки ракъат намоз ўқирдилар. Мана шу ўн бир ракъат эди, болам. Аллоҳнинг Набийси соллаллоҳу алайҳи васаллам ёшлари ўтиб, тўлишгач, етти ракъат билан витр қиласиган ва икки ракъатда аввалгидек қиласиган (яъни ўтириб ўқийдиган) бўлдилар. Мана шу тўққиз ракъат эди, болам. Аллоҳнинг Набийси соллаллоҳу алайҳи васаллам бир намозни ўқисалар, унда бардавом бўлишни хуш кўрардилар. Агар у зот уйқу ёки оғриқ туфайли тунги ибодатни ўтказиб юборсалар, кундузи ўн икки ракъат ўқиб олардилар. Мен Аллоҳнинг Набийси соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бир кечада Куръоннинг ҳаммасини ўқиганларини ёки бирор кеча субҳгача намоз ўқиганларини ёхуд Рамазондан бошқа бирор ойда тўлиқ рўза тутганларини билмайман».

Мен келиб, Ибн Аббосга унинг айтганларини айтиб бердим. Шунда у: «Тўғри айтиби. Унинг ёнига бора олсам [ёки ҳузурига кира олганимда] эди, менга буни юзма-юз айтиб бериши учун олдига борган бўлардим», деди. Мен: «Сенинг унинг олдига кирмаслигингни билганимда, гапларини сенга айтиб бермас эдим», дедим».

Ином Бухорий, Муслим, Термизий, Насаий, Абу Довуд ва Ибн Можса ривоят қилишиган.

Изоҳ: «Икки гуруҳ» деганда Усмон розияллоҳу анхунинг хунини талаб

қилиб чиққанлар билан Алий ибн Абу Толиб розияллоҳу анҳу ва унинг кўшини назарда тутилган.

Саъд ибн Ҳишом «Ҳозир турману, ўлгунимча ҳеч кимдан ҳеч нима сўрамайман, дея азм қилдим» дейиш билан Оиша розияллоҳу анҳонинг жавобларидан қониққани ва бу жавоб унга бир умрга етарли бўлганини, ҳатто асл сўрамоқчи бўлган нарсаси ҳам эсдан чиқаёзганини назарда тутган.

Оиша розияллоҳу анҳо «фақат саккизинчи ракъатда ўтирадилар» деганда намоз асносидаги «қаъдаи увло», яъни фақат ташаҳҳуд ўқиладиган ўтириш назарда тутилган. Демак, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳар икки ракъатда салом берардилар. Аммо тўртинчи икки ракъатлик намозда салом бермай, ташаҳҳуддан кейин туриб, яни бир ракъат ўқиб, кейин салом берардилар. Мана шу уч ракъатлик витр бўлар эди.

«Етти ракъатда витр қилиш» деганда тўрт ракъат таҳажҷуд ва уч ракъат витр ўқишилари тушунилади.

Манба: hadis.islom.uz

